

**LIETUVOS BANKO
PRIEŽIŪROS TARNYBOS
FINANSINIŲ PASLAUGŲ IR RINKŲ PRIEŽIŪROS DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

SPRENDIMAS

DĖL E. U. IR SWEDBANK P&C INSURANCE AS GINČO NAGRINĖJIMO

2017 m. rugsėjo 13 d. Nr. 242-387

Vilnius

Lietuvos bankas gavo E. U. (toliau – pareiškėjas) atstovaujančio advokato Š. I. (toliau – pareiškėjo atstovas) kreipimąsi, kuriuo prašoma išnagrinėti ginčą, kilusį tarp pareiškėjo ir *Swedbank P&C Insurance AS*, veikiančios per Lietuvoje įsteigtą filialą, (toliau – draudikas) dėl įvykio pripažinimo nedraudžiamuoju pagrįstumo.

N u s t a t y t a:

Draudikas apdraudė pareiškėjui nuosavybės teise priklausantį gyvenamąjį namą, esantį adresu: (*duomenys neskelbtini*), gyventojų turto draudimu. Namas buvo pastatytas 2004 m., tačiau iki šiol jame nėra užbaigti apdailos darbai, namas nėra gyvenamas ir nepripažintas tinkamu naudoti pagal paskirtį. Namas buvo apdraustas banko, suteikusio paskolą namo statybai, reikalavimu ir jo nurodyto draudiko kompleksiniu rizikų draudimu nuo gaisro ir gamtinių jėgų, kitų rizikų. Tiek draudimo rūšis, tiek grupė ir draudimo apsaugos variantas buvo pasirinkti pagal naudos gavėjo, t. y. banko, nurodytas sąlygas.

2016 m. rugsėjo 30 d. pareiškėjas, atvykęs į namą, pastebėjo, kad galbūt dėl vamzdynų avarijos pastato konstrukcijos nusėdo, grindys įgriuvo, atsirado skilimų ir kitų namo defektų. Apie įvykį nedelsiant buvo informuotas draudikas, jo atstovas apžiūrėjo namą.

2016 m. spalio 25 d. draudikas pranešė pareiškėjui, kad, vadovaudamasis Gyventojų turto draudimo taisyklių 23 punktu, atsisako mokėti draudimo išmoką, nes nebaigti statyti namai draudžiami tik nuo žalos, kilusios dėl ugnies ir gamtinių jėgų.

Pareiškėjo atstovas teigia, kad draudiko atsisakymas mokėti draudimo išmoką yra neteisėtas dėl to, kad draudimo sutartis buvo sudaryta pagal draudiko parengtas ir draudėjui pasiūlytas tiek individualias, tiek standartines sąlygas. Būtent draudikas pasirinko, draudimo sutartyje nurodė ir su pareiškėju suderino namo draudimo apsaugos variantą „Kompleksinis rizikų draudimas“. Nagrinėjamoje situacijoje draudikui iki sutarties sudarymo buvo prieinama absoliučiai visa informacija apie namą, ir jis neturėjo jokių kliūčių tam, kad galėtų tinkamai įgyvendinti savo teisę apžiūrėti draudžiamą turtą ir įvertinti draudimo riziką. Be to, pareiškėjo namas analogiškomis sąlygomis yra draudžiamas jau ne vienus metus. 2013 m. ir 2014 m. draudikas išmokėjo pareiškėjui draudimo išmoką, atlyginančią žalą, padarytą namui dėl trečiųjų asmenų veiksmų, ir tai neabejotinai patvirtina namui taikomą platesnę draudimo apimtį.

Pasak pareiškėjo atstovo, teisėtai sudaryta ir galiojanti sutartis jos šalims turi įstatymo galią. Šalys privalo vykdyti sutartį tiksliai pagal joje sulygtas sąlygas. Sutartys turi būti aiškinamos sąžiningai. Kai abejojama dėl sutarties sąlygų, jos aiškinamos tas sąlygas pasiūliusios šalies nenaudai ir jas priėmusios šalies naudai. Visais atvejais sutarties sąlygos turi būti aiškinamos vartotojų naudai ir sutartį prisijungimo būdu sudariusios šalies naudai. Pareiškėjas nurodė, kad draudikas, atsisakydamas vykdyti su pareiškėju sudarytą draudimo sutartį joje sulygtomis sąlygomis ir jas aiškindamas draudėjo (vartotojo) nenaudai, elgiasi nesąžiningai ir pažeidžia pirmiau nurodytas Lietuvos Respublikos civilinio kodekso nuostatas. Kreipimesi dėl ginčo

nagrinėjimo prašoma rekomenduoti draudikui apdraustame name įvykusią vamzdynų avariją pripažinti draudžiamuoju įvykiu, apskaičiuoti ir išmokėti pareiškėjui draudimo išmoką.

Draudikas nesutinka su šiuo reikalavimu ir atsiliepime į pareiškėjo atstovo kreipimąsi nurodo, kad 2016 m. spalio 4 d. atliktos pareiškėjo turto apžiūros metu padarytose nuotraukose buvo užfiksuota, kad name nėra baigti statybos apdailos darbai, namas nėra gyvenamas ir tinkamas naudoti pagal paskirtį. Vadovaujantis šiomis aplinkybėmis ir Gyventojų turto draudimo taisyklių Nr. 002 (toliau – Taisyklės) sąlygose, kurių pagrindu buvo sudaryta draudimo sutartis, numatyta draudimo apsaugos, taikomos nebaigtiems statiniams, apimtimi (nebaigti statyti statiniai yra draudžiami tik nuo žalos kilusios dėl ugnies ir gamtinių jėgų), buvo priimtas sprendimas pripažinti įvykį nedraudžiamuoju.

Taisyklių 23 punkte yra aiškiai apibrėžta nebaigtam statiniui galiojanti draudimo apsauga, t. y. šiame punkte yra aiškiai ir nedviprasmiškai pažymima, kad nebaigtam statiniui galioja draudimo apsauga tik nuo ugnies ir gamtos jėgų rizikų. Draudikas papildomai pažymėjo, kad sudarydamas draudimo sutartį pareiškėjas patvirtino susipažinęs su Taisyklėmis, o pareiškėjo atstovas kreipimesi į Lietuvos banką dėl ginčo nagrinėjimo patvirtino, kad apdraustas pastatas yra iki šiol neužbaigtas statyti, negyvenamas ir nepripažintas tinkamu naudoti.

Draudikas pažymėjo, kad pareiškėjo atstovo teiginys, kad esant analogiškomis draudimo sąlygoms dėl ankstesnių įvykių pareiškėjui buvo išmokėtos draudimo išmokos, yra klaidingas. Draudikas atkreipė dėmesį, kad abiem pareiškėjo atstovo minimais atvejais nuostoliai buvo mažareikšmiai, patirti dėl pašalinių asmenų išdaužtų išorinių pastato langų stiklų ir (ar) apgadintų lauko durų, todėl nėra susiję su šiuo nagrinėjamu ginču. Vadovaujantis ekonomiškumo principu ir taupant pareiškėjo laiką, 2013 m. ir 2014 m. bylos buvo administruojamos išimtinai vien pagal pareiškėjo el. paštu pateiktus dokumentus ir namo išorės nuotraukas bei vertinant pareiškėjo telefonu suteiktą žodinę informaciją. Draudikas vadovavosi surinkta medžiaga ir atsižvelgė į oficialiuose dokumentuose nurodytus namo statybos metus, todėl jam nekilo įtarimų ir nebuvo objektyvaus poreikio nustatyti, kad pastatas nėra baigtas statyti, t. y. jog statiniui taikoma nebaigtiems statyti statiniams taikoma draudimo apsauga, todėl, atsižvelgiant į tai, kad šalys turi prievolę būti atviros ir sąžiningos viena kitai, ir pasitikint pareiškėju, buvo priimti sprendimai išmokėti draudimo išmokas. Vadovaudamasis Taisyklių nuostatomis, draudikas atsiliepime prašo atmesti pareiškėjo atstovo reikalavimą kaip nepagrįstą.

K o n s t a t u o j a m a:

Vadovaujantis Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių, patvirtintų Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23 (2016 m. sausio 28 d. redakcija), 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka pateiktų įrodymų vertinimą, kurio pagrindu priimamas sprendimas.

Kaip matyti iš Lietuvos bankui pateiktų dokumentų ir informacijos, šalys nesutaria dėl draudiko sprendimo įvykį pripažinti nedraudžiamuoju pagrįstumo. Tačiau iš esmės tarp šalių ginčas kilo dėl draudimo sutartimi suteiktos draudimo apsaugos apimties ir įvykio (vamzdynų avarijos) atitikties Taisyklėse įtvirtintam draudžiamojo įvykio apibrėžimui.

Vadovaujantis Civilinio kodekso 6.987 straipsniu, draudimo sutartimi viena šalis (draudikas) įsipareigoja už sutartyje nustatytą draudimo įmoką (premiją) sumokėti kitai šaliai (draudėjui) arba trečiajam asmeniui, kurio naudai sudaryta sutartis, įstatyme ar draudimo sutartyje nustatytą draudimo išmoką, apskaičiuotą įstatyme ar draudimo sutartyje nustatyta tvarka, jeigu įvyksta įstatyme ar draudimo sutartyje nustatytas draudžiamasis įvykis.

Būsto draudimo sutartis yra savanoriška, todėl draudikas tokio pobūdžio sutartyse gali savo nuožiūra pasiūlyti sąlygas, susijusias su teikiama draudimo apsauga. Kita vertus, nors sutarties šalys, vadovaudamosi Civilinio kodekso 6.156 straipsnyje įtvirtintu sutarties laisvės principu, savarankiškai gali nusistatyti draudimo apsaugos ribas ir kitas sutarties sąlygas (išskyrus atvejus, kai tam tikras sutarties sąlygas nustato imperatyviosios teisės normos), tačiau draudikas, turėdamas įstatymo suteiktą teisę parengti draudimo rūšies taisykles, privalo užtikrinti ir sutarties sąlygų

teisinių apibrėžtumą, jų suderinamumą, jo pateiktos sąvokos turi būti kiek įmanoma aiškiau atskleistos ir konkretizuotos. Kai abejojama dėl sutarties sąlygų, jos aiškinamos tas sąlygas pasiūliusios šalies nenaudai ir jas priėmusios šalies naudai. Visais atvejais sutarties sąlygos turi būti aiškinamos vartotojų naudai ir sutartį prisijungimo būdu sudariusios šalies naudai (Civilinio kodekso 6.193 straipsnio 4 dalis).

Draudimo liudijime nurodyta, kad apdraustas „butas, bendras plotas (m²) 187.44; statybos pabaigos metai 2004; laikančiosios konstrukcijos mūrinės“. Draudimo liudijime pažymėta, kad draudimo suma „atkūrimo vertė“, draudimo apsaugos variantas – „Kompleksinis rizikų draudimas“.

Draudikas savo sprendimą nemokėti draudimo išmokos grindžia tuo, kad įvykio metu namas, kuris buvo apdraustas draudimo sutartimi Taisyklių pagrindu, nebuvo baigtas statyti, jame nebuvo atlikti apdailos darbai, jis buvo negyvenamas ir netinkamas naudoti, ir vadovaujasi Taisyklių 23 punktu, pagal kurį nebaigti statyti statiniai ir juose esantys daiktai draudžiami tik nuo žalos, kilusios dėl ugnies ir gamtinių jėgų (su sąlyga, kad statinio pagrindinės konstrukcijos jau yra pastatytos, visos angos uždarnos, visiškai uždengtas ir sutvarkytas stogas). Ginčo tarp šalių dėl to, kad apdraustame name nebuvo užbaigti apdailos darbai ir namas nebuvo gyvenamas ir tinkamas naudoti, nėra. Tačiau atkreiptinas dėmesys į tai, kad Taisyklėse, apibrėžiančiose vartojamas sąvokas, nėra apibrėžtos nebaigto statyti statinio sąvokos. Priešingai, draudimo liudijime nurodyta, kad apdrausto pastato statybos pabaigos metai yra 2004-ieji. Be to, iš draudiko pateiktų įvykio apžiūros nuotraukų matyti, kad apdraustame name nėra baigti vidaus apdailos darbai, jis nėra įrengtas, tačiau pagrindinės namo konstrukcijos jau yra pastatytos, angos uždarnos, stogas uždengtas.

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos draudimo įstatymo 98 straipsnio 3 dalimi, draudikas neturi teisės išmokėti draudimo išmoką arba atsisakyti ją išmokėti, neįsitikinęs, kad draudžiamasis įvykis buvo, taip pat atsisakyti išmokėti draudimo išmoką, nepatikrinęs visos jam prieinamos informacijos. Nagrinėjamo ginčo atveju draudikas savo sprendimą apdraustame name įvykusią vamzdinių avariją pripažinti nedraudžiamuoju įvykiu motyvuoja tuo, kad apdraustame pastate nebaigti statybos apdailos darbai. Kaip draudikas nurodo atsiliepime į pareiškėjo atstovo kreipimąsi ir pareiškėjui teiktame atsakyme į pretenziją, dėl statybos apdailos darbų užbaigimo fakto draudikas sprendžia atsižvelgdamas į žalos administravimo medžiagą, nes draudikui kyla pareiga mokėti draudimo išmoką tik įvykus būtent sudarytoje draudimo sutartyje nurodytam atsitikimui.

Taisyklių 18.1 papunktyje nustatyta, kad draudimo apsaugos varianto „Kompleksinis rizikų draudimas“ atveju draudžiamuoju įvykiu pripažįstama žala apdraustam turtui, išskyrus atvejus, kai žala kilo dėl nedraudžiamųjų įvykių, kurie nurodyti Taisyklių 18.2 papunktyje. Kaip minėta pirmiau, draudiko pareiga mokėti draudimo išmoką dėl ugnies ir gamtinių jėgų rizikų ribojama, tačiau tik nebaigto statyti statinio atveju. Šiuo nagrinėjamu atveju aplinkybių, patvirtinančių, kad apdraustas namas nebuvo baigtas statyti, nustatyta nebuvo.

Kaip minėta, pareiškėjo atstovas teigia, kad pastato statybos yra baigtos, o viduje atliekami tik vidaus apdailos įrengimo darbai. Be to, 2013 m. ir 2014 m. draudikas nusprendė išmokėti draudimo išmokas, atlyginančias pareiškėjo patirtą žalą dėl trečiųjų asmenų neteisėtų veiksmų, sugadinant apdraustą namą. Šios aplinkybės paneigia draudiko argumentus, kad pareiškėjo namą jis laiko nebaigtu statyti, nes priešingu atveju draudimo išmokos dėl trečiųjų asmenų veiksmais padarytos žalos, padarytos nebaigtam statyti statiniui, pareiškėjui nebūtų buvusios išmokėtos.

Įvertinus abiejų ginčo šalių pateiktus paaiškinimus, atkreiptinas dėmesys, kad apdrausto pastato statybos baigtumas draudimo liudijime buvo užfiksuotas dar prieš sudarant draudimo sutartį. Draudimo liudijime yra nurodytas pastato bendras plotas ir statybos pabaigos metai. Taisyklėse nėra nurodyta sąlygų, kurioms esant, pavyzdžiui, dėl nebaigtų vidaus apdailos darbų ar neįrengto arba negyvenamo pastato, draudikas statinį laiko nebaigtu statyti. Atsižvelgiant į minėtas aplinkybes, manytina, kad sudarant draudimo sutartį draudikui (įgaliotam draudiko atstovui, t. y. bankui) turėjo būti žinoma apie draudžiamo pastato statybos baigtumą. Todėl teigtina, kad ginčo bylos medžiagoje esantys duomenys patvirtina, kad apdrausto pastato statybos darbai, dėl kurių

pagal Taisykles draudiko pareiga išmokėti draudimo išmoką yra ribojama, nagrinėjamu atveju yra baigti ir pareiškėjui priklausantis namas yra baigtas statyti.

Kaip minėta, būtent draudikui tenka pareiga parengti tokias draudimo taisykles, kuriose būtų užtikrintas sutarties sąlygų teisinis apibrėžtumas, jų suderinamumas ir vartojamų sąvokų aiškumas. Įvertinus Taisyklėse draudiko pateiktų sąvokų apibrėžimus ir tai, kad „nebaigto statyti statinio“ apibrėžimo Taisyklėse nėra nurodyto, manytina, kad nėra pagrindo pripažinti, kad jos maksimaliai atitinka minėtus draudimo taisyklių sąlygoms taikomus reikalavimus. Taisyklėse nėra detalizuota, kokie darbai laikytini statybos darbais. Taip pat nėra aiškiai ir nedviprasmiškai apibrėžta, kad, pastačius naują pastatą ir jo viduje atliekant įrengimo (vidaus apdailos) darbus, šie darbai laikytini statybos darbais, kurių neužbaigus pastatas negali būti naudojamas pagal paskirtį ir draudžiamas pagal visas „Kompleksinio rizikų draudimo“ rizikas. Atsižvelgiant į tai ir vadovaujantis Civilinio kodekso 193 straipsnio 4 dalyje įtvirtintomis sutarčių aiškinimo taisyklėmis, esant abejonių dėl draudimo taisyklių sąlygų, jos aiškinamos tas sąlygas pasiūliusios šalies – draudiko, nenaudai ir jas priėmusios šalies – pareiškėjo, naudai.

Atsižvelgiant į išdėstytas aplinkybes, darytina išvada, kad draudimo liudijime esant įrašui apie pastato statybos pabaigos metus ir Taisyklėse nedetalizuojant nebaigto statyti statinio sąvokos, faktas, kad pastate atliekami vidaus apdailos (įrengimo) darbai, nepaneigia fakto, kad paties pastato statyba yra baigta. Kitaip tariant, draudimo sutarties šalys, t. y. pareiškėjas ir draudikas, sudarydami draudimo sutartį, nesutarė įrenginėjamo namo laikyti nebaigtu statyti statiniu.

Įvertinęs tai, kas išdėstyta, Lietuvos bankas mano, kad nagrinėjamo ginčo atveju nėra pagrindo draudiko sprendimą apdraustą pastatą laikyti nebaigtu statyti vertinti kaip pagrįstą, todėl pareiškėjo atstovo reikalavimas yra tenkintinas, o draudiko sprendimas įvykį pripažinti nedraudžiamuoju vertintinas kaip nepagrįstas.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.1 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

1. Patenkinti pareiškėjo E. U. reikalavimą ir rekomenduoti *Swedbank P&C Insurance AS* įvykį, kurį pareiškėjas pastebėjo 2016 m. rugsėjo 30 d., pripažinti draudžiamuoju ir išmokėti draudimo išmoką.

2. Įpareigoti draudiką per mėnesį nuo sprendimo priėmimo dienos raštu informuoti Lietuvos banką apie sprendimo rezoliucinės dalies 1-ame punkte nurodytos rekomendacijos įgyvendinimą (neįgyvendinimą). Draudikui neįvykdžius minėtos rekomendacijos, apie tai bus paskelbta Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl ginčo sprendimo kreiptis į teismą arba kitą ginčų nagrinėjimo instituciją įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu.

Reguliuojamos rinkos priežiūros skyriaus
viršininkas, pavaduojantis Finansinių paslaugų
ir rinkų priežiūros departamento direktorių

Vaidas Cibas